

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 4/08-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. januára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. P., B., zastúpenej advokátom JUDr. P. A., B., vo veci porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a vo veci porušenia jej práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 91/2006 z 18. júna 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. P. o d m i e t a z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. novembra 2007 podaná a následne poštou 8. novembra 2007 doručená sťažnosť M. P., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. P. A., B., vo veci porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a vo veci porušenia jej práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 91/2006 z 18. júna 2007.

Sťažovateľka nesúhlasí so závermi najvyššieho súdu uvedenými v napadnutom rozhodnutí, ktorým najvyšší súd dovolanie sťažovateľky v časti, ktorou bolo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej, zamietol a vo zvyšku dovolanie ako neprípustné odmietol.

Podstatou sporu vedeného pred všeobecnými súdmi bol spor o určenie neplatnosti rozdeľovacej, kúpnej a darovacích zmlúv týkajúcich sa nehnuteľností. Okresný súd Trnava rozsudkom č. k. 17 C 139/98-532 z 25. marca 2004 určil, že predmetné zmluvy sú neplatné. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že sťažovateľka ako navrhovateľka v tomto konaní osvedčila naliehavosť požadovaného určenia neplatnosti uvedených zmlúv podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) tým, že bez takéhoto určenia je výkon jej vlastníckych práv k dotknutým nehnuteľnostiam obmedzený, a určením neplatnosti predmetných zmlúv sa jej právne postavenie stane istým.

Krajský súd Trnava (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 10 Co 251/04 z 30. novembra 2005 zmenil rozsudok prvostupňového súdu tak, že návrh zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sťažovateľka ako navrhovateľka nepreukázala v konaní naliehavý právny záujem na určení neplatnosti predmetných zmlúv. Podľa názoru odvolacieho súdu bolo v otázke existencie naliehavého právneho záujmu na žalovanom určení potrebné posúdiť, či rozhodnutím o podanom návrhu by sa odstránila neistota v právnom postavení sťažovateľky. Odvolací súd dospel k záveru, že vyhovením návrhu by sa stav objektívnej právnej neistoty medzi účastníkmi neodstránil, pretože na základe rozsudku súdu o platnosti, resp. neplatnosti zmlúv by nemohlo dôjsť k zápisu vlastníckeho práva navrhovateľky do katastra nehnuteľností, prípadne k obnoveniu pôvodných zápisov, pretože v danom prípade boli práva k nehnuteľnostiam dotknuté ďalšími právnymi zmenami, a to uzavretím ďalších nadväzujúcich zmlúv a smrťou dvoch účastníčok týchto zmlúv. Jediným prostriedkom na odstránenie neistého právneho postavenia navrhovateľky bola podľa názoru odvolacieho súdu žaloba o určenie vlastníckeho práva, v rámci konania

o ktorej by bola posúdená platnosť uzavretých zmlúv a na základe ktorej by mohlo v prípade kladného rozhodnutia o veci dôjsť k zmene zápisov vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam.

Sťažovateľka sa s takýmto právnym názorom krajského súdu nestotožnila a dovolaním sa domáhala uznania svojho naliehavého právneho záujmu na žalovanom určení neplatnosti predmetných zmlúv.

O podanom dovolaní rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Cdo 1/06 z 18. júna 2007 tak, ako už bolo uvedené. Svoje rozhodnutie o zamietnutí dovolania v časti, ktorou sa napádalo rozhodnutie odvolacieho súdu, odôvodnil tým, že sa stotožnil s názorom odvolacieho súdu *„o neexistencii naliehavého právneho záujmu na žalovanom určení na strane sťažovateľky. Určovacia žaloba vznikla ako doplnok žaloby na plnenie, aby bolo možné poskytnúť aj nepriamu ochranu právnym pomerom tam, kde sú ohrozené. Určovacie žaloby majú len preventívnu funkciu, smerujú k tomu, aby sa porušeniu práva v budúcnosti predišlo. Z tohto dôvodu žaloba na určenie nie je spravidla opodstatnená tam, keď je možné domáhať sa ochrany žalobou na plnenie. Rozsudkom pritom nemožno zásadne určiť existenciu právneho vzťahu alebo práva za dobu minulú, pre rozsudok teda nemôže byť rozhodujúci stav, ktorý tu už v čase jeho vyhlásenia nie je.*

Základnou podmienkou dôvodnosti určovacej žaloby je existencia naliehavého právneho záujmu, ktorá je charakterizovaná dvoma základnými aspektami: odporcom popieraná existencia práva, teda existencia medzi účastníkmi sporného právneho vzťahu na jednej strane a stav neistoty právneho postavenia navrhovateľa, ktorý nemožno odstrániť inak ako určovacím výrokom na strane druhej.

NS SR v odôvodnení svojho rozhodnutia ďalej uvádza, že súdna prax rešpektuje názor, že ak vyslovením neplatnosti sa má riešiť len predbežná otázka vo vzťahu k otázke, či tu právo je alebo nie je, nie je na takejto žalobe daný naliehavý právny záujem (rozs. NS SR 3 Cdo 98/04). Ten je v takomto prípade daný na samotnom určení práva. Určenie neplatnosti nemusí znamenať, že účastník je nositeľom práva, ktoré mu malo v dôsledku

zmluvy zaniknúť, alebo že nie je nositeľom práva, ktoré mal zmluvou nadobudnúť, pretože právo mu mohlo zaniknúť na základe inej právnej skutočnosti, resp. by ho mohol nadobudnúť iným spôsobom. V prípade nehnuteľnosti potom z uvedeného vznikajú ťažkosti, keď treba riešiť zložité otázky dôsledkov neplatnosti zmluvy, na čo ale správa katastra nie je oprávnená. Autoritatívnym spôsobom môže o týchto otázkach rozhodnúť opäť iba súd, čo znamená, že určením neplatnosti zmluvy sa spor obvykle nevyrieši, len sa posunie do inej roviny a len žaloba na určenie vlastníckeho práva, prípadne žaloba na určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiteľovi povedie k základnému cieľu sporového konania, ktorým je úplné odstránenie sporu. Novelou katastrálneho zákona č. 25/2001 vyriešil uvedený problém zákonodarca novým znením ustanovenia § 34 ods. 2 kat. zák., podľa ktorého právo k nehnuteľnosti podľa § 1 ods. 1, ktoré vzniklo rozhodnutím súdu o neplatnosti právneho úkonu, sa do katastra nezapíše, ak právo k nehnuteľnosti bolo dotknuté ďalšou právnou zmenou. Správa katastra teda v zmysle spomenutého ustanovenia katastrálneho zákona nemôže zapísať zmenu práv k predmetným nehnuteľnostiam, ohľadom ktorých sa viedol spor a preto neexistuje naliehavý právny záujem sťažovateľky na určenie neplatnosti predmetných zmlúv“.

Sťažovateľka je toho názoru, že ak „žalobca preukáže, že má právny záujem na tom, aby bolo určené určité právo alebo právny pomer, hoci by mohol žalovať priamo na splnenie povinnosti, nemožno mu určovaciu žalobu odoprieť. Za nedovolenú - pri možnosti žaloby na plnenie - možno považovať určovaciu žalobu len tam, kde by neslúžila potrebám praktického života, ale len na zbytočné rozmnožovanie sporov. Ak sa určením, že tu právny vzťah alebo právo je, či nie je vytvorí pevný právny základ pre riešenie právnych vzťahov v budúcnosti (a predíde sa tak žalobe na plnenie), je určovacia žaloba prípustná aj napriek tomu, že je možná tiež žaloba na splnenie povinnosti podľa § 80 písm. b) Osp. Preto naliehavý právny záujem na určení môže byť daný i v prípade, kedy by bolo možno žalovať na plnenie, ak sa určovacou žalobou môže predísť prípadným ďalším sporom o plnenie, pretože účastníci sa určovaciemu rozsudku dobrovoľne podrobia a dôsledky vyvodlia bez ďalšieho donucovania.

Sťažovateľka je toho názoru, že tak z dokazovania ako aj z podaného dovolania vyplýva, že v danom prípade podaná určovacia žaloba rieši vytvorenie pevného právneho

základu pre riešenie vzťahov vzniknutých z neplatných zmlúv a rozhodnutím o merite veci sa nepochybne predíde zbytočným súdnym sporom, v ktorých ako už bolo vyššie uvedené by sa riešila platnosť predmetných zmlúv ako otázka predbežná. Vlastnícke vzťahy totiž možno riešiť aj inak ako súdnou cestou, a to napríklad prostredníctvom uznania formou spísania notárskej zápisnice. Sťažovateľka je presvedčená, a zo skutkového stavu to aj nepochybne vyplýva, že vyslovením neplatnosti napadnutých zmlúv by sa právne postavenie účastníkov konania zmenilo tak zásadným spôsobom, že k vyporiadaniu vlastníckych vzťahov by došlo aj mimosúdnou cestou.

Sťažovateľka tiež poukazuje na skutočnosť, že v danom prípade sa súdne konanie o určenie neplatnosti sporných zmlúv ťahá už od roku 1992 (v roku 1998 sa iba menilo číslo súdneho spisu). Preto aj keby ostatné okolnosti svedčili v prospech neexistencie právneho záujmu, s prihliadnutím na uvedenú skutočnosť a zásadu hospodárnosti konania zakotvenú v § 6 O. s. p., podľa ktorej „postupuje súd v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná“, bolo podľa sťažovateľky potrebné a vhodné, aby súd uznal jej naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmlúv. V novom konaní, na ktoré sťažovateľku dovolací súd odkazuje, totiž bude musieť rozhodujúci súd opätovne vykonať všetky dôkazy, už raz vykonané. Pokiaľ aj odvolací súd trval na určovacej žalobe na určenie vlastníckeho práva, mal sťažovateľku vyzvať na zmenu petitu a následne rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nie rovno rozhodnutie prvostupňového súdu zmeniť. Preto dovolací súd pochybil, keď akceptoval postup odvolacieho súdu a dovolanie zamietol.

Sťažovateľka sa tiež domnieva, že Najvyšší súd SR pochybil, keď jej dovolanie v časti trov konania odmietol. Súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že vo vzťahu k výroku o trovách konania sťažovateľka netvrdila existenciu vady konania v zmysle § 237 O. s. p. a vada tejto povahy v dovolacom konaní nevyšla najavo. Sťažovateľka k tomu predovšetkým uvádza, že na str. 13 svojho dovolania v bode 3.3 doslova uviedla nasledovné: „Keďže rozsudok Krajského súdu v Trnave bol vyhotovený 30. 11. 2005 a trovy konania vyčíslené podaním právneho zástupcu odporcov dňa 02. 12. 2005, je zrejmé, že som nemala možnosť na ich výšku a primeranosť reagovať“. Z citovaného textu jasne vyplýva, že sťažovateľka namietala vadu podľa § 237 písm. f) O. s. p. a zo skutočností uvedených v bode 3.3 jej dovolania je potom zrejmé aj dôvodnosť tejto námietky. Pokiaľ dovolací súd sám nezistil

existenciu väd podľa § 237 O. s. p., je tomu tak preto, že nevenoval dostatočnú pozornosť tak podanému dovolaniu, ako aj skutkovému stavu a priebehu konania.“.

Na základe týchto skutočností sťažovateľka navrhuje, aby „*Ústavný súd Slovenskej republiky vychádzajúc z popísaného skutkového stavu, prípadne v priebehu konania pred ústavným súdom doplneného, vydal nález o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. júna 2007 sp. zn. 1 Cdo 91/2006 zrušil a vec vrátil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.*

Súčasne sťažovateľka žiada, aby jej Ústavný súd Slovenskej republiky priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000,- Sk, nakoľko ako z vyššie uvedeného vyplýva, postup a rozhodovanie všeobecných súdov, ktorým upierajú občanovi právo na súdne konanie, a to najmä konanie a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý by mal by garantom zákonného rozhodovania súdnictva a ktorý sa podľa sťažovateľky účelovým výkladom právneho predpisu vyhol zákonnej povinnosti chrániť je základné právo, nepochybne vedomý si toho, že v zmysle vyššie citovaného nálezu Ústavného súdu porušuje ústavné právo sťažovateľky na súdnu ochranu, spochybnili v očiach sťažovateľky dôveryhodnosť súdov Slovenskej republiky, vieru v spravodlivosť, ako aj dôveru v platnosť a záväznosť právnych noriem Slovenskej republiky, dokonca noriem najvyššej právnej sily. Sťažovateľka sa domnieva, že ujmu, ktorú jej postup súdov spôsobil vo sfére právnej istoty a z toho vyplývajúcej psychickej traumy, nemožno vyčíslit', preto sa domnieva, že nemožno namietat' proti primeranosti požadovanej výšky finančného zadosťučinenia“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu (rozhodnutia orgánu štátu) v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, reálnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu reálne uplatnenie a garantovanie základného práva na súdnu ochranu neznamena ani právo na úspech v konaní, ale ani nárok na to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (m. m. IV. ÚS 340/04, IV. ÚS 184/05, II. ÚS 64/06).

Obsahom základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, resp. I. ÚS 3/97), a preto sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Ústavný súd ani nepreskúmava úvahy všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, a neprislúcha mu ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 *mutatis mutandis*, II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z postavenia ústavného súdu založeného na subsidiárnej právomoci ochrany základných práv a slobôd podľa čl. 127 ods.1 ústavy totižto vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 *mutatis mutandis*, I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Najvyšší súd svoje rozhodnutie odôvodnil nasledovne:

„Dovolací súd sa stotožňuje s právnym posúdením odvolacieho súdu v otázke, či jestvuje naliehavý právny záujem navrhovateľky na určení neplatnosti štyroch na seba nadväzujúcich (po sebe nasledujúcich) zmlúv (§ 80 písm. c/ O. s. p.). Posúdenie vychádza zo zistenia, že na základe takéhoto určenia- ak by k nemu aj došlo - nebolo by možné vykonať záznam do katastra nehnuteľnosti (zaevidovať vlastnícky stav), lebo tomu bráni úprava zakotvená v § 34 ods. 2 Katastrálneho zákona naliehavý právny záujem navrhovateľky na požadovanom určení neplatnosti predmetných zmlúv preto chýba. Zo zistenia obsiahnutého v rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že rozdeľovacia zmluva z 5.

2. 1974 (účastníčkami ktorej boli navrhovateľka, pôvodná odporkyňa 1/ a ich matka) sa vzťahuje k nehnuteľnostiam, ktorých práva boli dotknuté ďalšími dvoma zmluvami (z nasledujúcich troch napadnutých zmlúv) a to kúpnu zmluvou zo 4. 7. 1980 (účastníkmi boli navrhovateľka, pôvodná odporkyňa 1/ a terajší odporca 1/) a darovacou zmluvou z 20. 2. 1991 (jej účastníčkami bola pôvodná odporkyňa 1/ a jej matka). Odvolací súd vychádzal aj z toho, že účastníčky zmlúv M. B. (matka navrhovateľky a pôvodne odporkyne 1/) a . W. (pôvodná odporkyňa 1/) zomreli. Dotknutie práv k nehnuteľnostiam, ohľadom ktorých sa viedol spor o určenie neplatnosti prevodov nehnuteľností, uvedenými zmenami § 34 ods. 2 Katastrálneho zákona), dovolateľka nielenže nespochybňuje, v dovolaní (porovnaj jeho stranu 5 a 6) naopak poukazuje na možné ešte ďalšie (iné) zmeny - prevod vymenovaných nehnuteľností (darovanie pôvodnou odporkyňou 1/ jej deťom, terajším odporcom 2/ a 3/). Zjavne si neuvedomuje dosah ustanovenia § 34 ods. 2 Katastrálneho zákona, teda že ak právo k nehnuteľnosti bolo dotknuté ďalšou právnou zmenou (stačí jedna, nie je však vylúčený ich vyšší počet), vytvára sa pre prípad súdneho rozhodnutia o neplatnosti právneho úkonu prekážka brániaca záznamu do katastra nehnuteľností.

Neobstojí vo svojom dôsledku ani argumentácia dovolateľky, ktorá poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydaný v tejto právnej veci 30. októbra 1997 pod sp. zn. 5 Cdo 49/97. Dovolateľka upozorňuje, že otázkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení dovolací súd sa v tomto rozsudku nezaoberal, a venoval sa vecnej stránke sporu, z čoho správne dovodzuje, že zjavne mal dovolací súd za doložený jej naliehavý právny záujem. Dovolateľka však prehliada rozhodujúce súvislosti. Závaznosť, resp. viazanosť právnym názorom vyššieho súdu pre nižší súd (§ 243d ods. 1 druhá veta, § 226 O. s. p.), ktorá sa môže dotýkať ako otázok procesného, tak hmotného práva, má svoje limity. Pokiaľ ide o viazanosť v otázkach hmotného práva, táto platí iba potiaľ, pokiaľ skutkové zistenia vykonané nižším súdom neprinesú takú dôležitú zmenu, že sa ukáže potreba na zmenený skutkový stav aplikovať iný hmotnoprávny predpis. Pokiaľ ide o procesné predpisy, konkrétne o otázku splnenia procesnej podmienky prípustnosti určovacej žaloby podľa § 80 písm. c/ O. s. p. spočívajúcej v existencii naliehavého právneho záujmu navrhovateľky na požadovanom určení, k tejto otázke v uvedenom rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadny právny názor nevyslovil (túto otázku neriešil). Prípadný právny

názor na takúto otázku - ak by bol vyslovený - mal by svoje ohraničenie v tom zmysle, že pre posúdenie takéhoto záujmu by vždy bol rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozsudku (§ 154 ods. 1 O. s. p.), t. j. či v tom čase jestvujúce konkrétne okolnosti prípadu (vrátane platného právneho poriadku) takýto záujem opodstatňujú alebo nie. Dovolateľka opomenula, že v čase rozhodovania Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 5 Cdo 49/97 (30. októbra 1997) nebola ešte ani prijatá, tobôž nie účinná úprava § 34 ods. 2 Katastrálneho zákona v znení zákona č. 255/2001 Z. z. S ohľadom práve na tento právny stav - platné znenie Katastrálneho zákona - posudzoval odvolací súd otázku naliehavosti právneho záujmu navrhovateľky na požadovanom určení. Keďže tento záujem nenašiel, správne návrh zamietol bez toho, aby vecne spor riešil teda aby skúmal platnosť namietaných zmlúv, ku ktorej platnosti sa Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 5 Cdo 49/97 vyjadroval. Preto odvolací súd napadnutým rozsudkom nemohol porušiť požiadavku zákona o záväznosti právneho názoru dovolacieho súdu (§ 243 ods. 1 druhá veta O. s. p.).

Navrhovateľka v dovolaní namietala, že odvolací súd jej odmietol súdnu ochranu, čím zjavne treba rozumieť, že jej v konaní odňal možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.). Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie zákonu sa priečiaci procesný postup súdu, ktorým účastníkovi odňal možnosť realizovať procesné práva, ktoré mu dáva Občiansky súdny poriadok. O vadu v zmysle uvedeného ustanovenia ide pritom len vtedy, ak išlo o procesný postup nesprávny, ktorý sa prejavil v priebehu konania. Názor dovolateľky, že odvolací súd sa dopustil vady tejto povahy a to tak, že pre svoj právny názor o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti zmlúv jej neposkytol súdnu ochranu, je mylný. Právnym názorom odvolacieho súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, ktorý - ako už bolo v predošlom texte vysvetlené - je správny, nedošlo k odňatiu možnosti navrhovateľky konať pred súdom. Právo na súdnu ochranu vyplýva nielen z ústavných záruk, ale tiež občianskoprávných predpisov (hmotných a procesných); právo na súdnu ochranu treba preto chápať aj ako dodržanie zákonom predpísaného procesného postupu. Uplatnenie práva podlieha v konaní pred súdom procesným pravidlám, ktoré nemožno prehliadať alebo opomínať. Uplatnenie práva je úzko spojené s procesným postupom, ktorý si účastník konania zvolil a za ktorý nesie sám zodpovednosť (napr. prejavujúcu sa v neúspechu jeho žalobného návrhu). Ak súd

zamieta návrh na určenie podľa § 80 písm. c/ O. s. p. pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na takomto určení, je vylúčené, aby súčasne takýto návrh preskúmal po vecnej stránke. Odvolací súd tým, že neskúmal vecnú stránku žalobného návrhu, keď sa jeho rozsudkom návrh zamietol pre chýbajúci naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O. s. p.), neporušil právo na súdnu ochranu navrhovateľky. Dovolací súd nezistil žiadnu z vád uvádzaných v § 237 O. s. p.

Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nieje v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Dovolateľka procesnú vadu konania takejto povahy v dovolaní síce namietala, avšak nedôvodne. Vytýkala, že odvolací súd sa nezaoberal dôvodmi odvolania, ale posudzoval len otázku existencie jej naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti zmlúv, ktorú ako doplňujúci dôvod odvolania prezentoval právny zástupca odporcov až na pojednávaní dňa 19. 10. 2005, t. j. v čase, kedy lehota na podanie odvolania uplynula. Tiež mala výhradu, že odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil na základe ustanovenia § 220 ods. 1 O. s. p., ktoré v čase konania odvolacích pojednávaní, ako aj v čase vyhlásenia rozsudku neexistovalo (zákonom č. 341/2005 Z. z. súčinnosťou od 1. 9. 2005 ustanovenie § 220 O. s. p. bolo zmenené).

Dovolací súd dáva do pozornosti, že oba nižšie súdy, t. j. odvolací súd aj súd prvého stupňa skúmali otázku existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p. Zákonodarca v citovanom ustanovení ako predpoklad uplatnenia tohto určovacieho žalobného návrhu stanovil, že na tomto určení musí byť "naliehavý právny záujem. Súd v každom štádiu konania musí mať za doloženú existenciu takéhoto záujmu, inak (a to bez skúmania vecnej stránky návrhu) musí žalobný návrh zamietnuť (ako neprípustný). Či tento záujem jestvuje, skúma súd ex offi, t. j. z úradnej povinnosti, platí to ako pre súd prvého stupňa, tak aj pre súd odvolací. Nie je teda potrebné pre skúmanie súdu, aby takúto obranu (nastolenie tejto otázky) v konaní odporca vôbec urobil, napr. v podanom odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa. Nebola dôvodná ani námietka navrhovateľky, ktorá odvolaciemu súdu ako chybu vytýkala, že aplikoval § 220

ods. 1 O. s. p. Odvolací súd správne toto ustanovenie aplikoval, pretože rešpektoval príslušné intertemporálne ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku (§ 3721 ods. 2), hovoriace o tom, že začaté konanie o odvolaníu o ktorom odvolací súd nerozhodol do 31. augusta 2005 (čo bol prípad tohto odvolacieho konania), sa dokončí podľa práva platného do 31. augusta 2005 (ktoré obsahovalo aj ustanovenie § 220 ods. 1 O. s. p.).

Pokiaľ dovolateľka namieta nesprávnosť výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania, treba uviesť, že dovolanie smeruje v tejto časti proti rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má však povahu uznesenia a túto povahu nestráca, hoci rozhodnutie o trovách s rozhodnutím o veci súvisí a je v ňom zahrnuté (§ 167 ods. 1 O. s. p.). Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania je treba prípustnosť dovolania proti nemu smerujúceho posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O. s. p.). Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie (§ 239 ods. 1 O. s. p.) alebo uznesenie, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 O. s. p.). Podľa § 239 ods. 3 O. s. p. ustanovenia odsekov 1 a 2 však neplatia, ak ide okrem iného o uznesenie o trovách konania. Ustanovenie § 239 ods. 3 O. s. p. teda vylučuje prípustnosť dovolania navrhovateľky proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania. Keďže vo vzťahu k tomuto výroku dovolateľ netvrdil existenciu vady konania v zmysle § 237 O. s. p. a vada tejto povahy v dovolacom konaní nevyšla najavo, nieje dovolanie proti tomuto výroku prípustné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov dovolanie navrhovateľky proti výroku rozsudku Krajského súdu v Trnave z 30. novembra 2005 sp. zn. 10 Co 251/04, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, zamietol (§ 243b ods. 1 časť vety pred bodkočiarkou O. s. p.) a vo zvyšku dovolanie ako neprípustné odmietol podľa § 243b ods. 4 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.“.

Aplikujúc východiská svojej konštantnej judikatúry na hodnotenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd dospel k záveru, že je dostatočne odôvodnený, nevykazuje znaky svojvoľnosti ani arbitrárnosti, a je ústavne akceptovateľný, a preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky na predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť. V nadväznosti na toto rozhodnutie sa už ďalšími požiadavkami sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2008